

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไปของชุมชนกุฎจีน

ชุมชนกุฎจีนเป็นชุมชนที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานตั้งแต่สมัยธนบุรี เป็นชุมชนที่มีความเก่าแก่แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จึงเป็นชุมชนที่มีความเป็นมา สภาพสังคม การรวมกลุ่มกันที่หลากหลายเป็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บและรวบรวมข้อมูลสภาพสังคมของชุมชนกุฎจีนเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชนเพื่อให้เข้าใจสภาพสังคมในปัจจุบันและทำการเก็บข้อมูลได้รวดเร็วตามที่ผู้วิจัยต้องการ

ประวัติความเป็นมาของชุมชนกุฎจีน

ชุมชนกุฎจีน เริ่มก่อตั้งเมื่อสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ได้ทรงกอบกู้เอกราชจากการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 และพระองค์ได้ทรงย้ายราชธานีจากกรุงศรีอยุธยา มาที่กรุงธนบุรีเพราะ ทรงเห็นว่ากรุงศรีอยุธยามีขนาดใหญ่และมีความเสียหายเป็นอย่างมาก ถ้าจะทำการบูรณะคงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก อีกทั้งถ้าพม่าบุก ก็จะป้องกันบ้านเมืองได้ยาก เมื่อพระองค์ได้ย้ายราชธานีมาที่กรุงธนบุรีแล้ว ก็มีข้าราชการ ขุนนางต่างๆ และชาวบ้านที่ได้ลี้ภัยอพยพไปตามสถานที่ต่างๆ ได้ทยอยมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่กรุงธนบุรีด้วยจำนวนหนึ่ง และกลุ่มหนึ่งในชาวบ้านที่อพยพมาตั้งบ้านเรือนใหม่ที่กรุงธนบุรีก็มีชาว โปรตุเกสและบาทหลวงด้วยเช่นกัน

คุณพ่อกอร์ร ซึ่งได้ลี้ภัยสงคราม ไปอยู่ที่เขมรนั้น ได้เดินทางกลับมาถึงเมืองบางกอก เมื่อวันที่ 4 มีนาคม ค.ศ. 1769 พร้อมด้วยคริสตังจำนวน 4 คน เป็นฉลาม 3 คน และเป็นคนไทย 1 คน (วิกเตอร์ ลาร์เก, 2539 : 85) โดยมีชาวโปรตุเกสคนหนึ่งที่บ้านกอกได้ต้อนรับคุณพ่อกอร์รที่บ้านของตนและในวันรุ่งขึ้น คุณพ่อกอร์ร ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี พระองค์ได้ทรงพระราชทาน เงิน 20 เหรียญ (กษาปณ์) กับ เรือลำหนึ่งแก่ คุณพ่อ และยังสัญญาว่าจะพระราชทานที่ดินแปลงหนึ่งสำหรับวัด (อนุรัตน์ ณ สงขลา, 2540 :39)

ต่อมาคุณพ่อ ได้พบคริสตังจำนวน 14 คน รวมกันอยู่ใกล้ๆ ป้อมแห่งหนึ่งที่บางกอก และ คริสตังจากที่อื่นๆอีก 108 คน ได้มาพบคุณพ่อ จนกระทั่งคุณพ่อ สามารถรวบรวมคนได้ราว 400 คน คริสตังเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นลูกหลานชาวโปรตุเกส ในเวลาต่อมา สมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราช ทรงมีพระเมตตาต่อคริสตชนโดยเฉพาะชาวโปรตุเกส พระองค์ได้พระราชทานที่ดินที่กุ๊ก จีนสำหรับสร้างโบสถ์และเป็นที่อยู่อาศัยของชาวคริสตัง และได้ทำการโอนที่ดินสำเร็จเด็ดขาด เมื่อวันที่ 14 กันยายน ค.ศ. 1769 คุณพ่อกอรรจิงได้ตั้งชื่อที่ดินผืนนี้ว่า “ ก่าขางตากรู้ส ” เพื่อระลึกถึงวันที่ได้รับพระราชทานที่ดิน ซึ่งตรงกับวันฉลองเทือกขุนไม้กางเขน และคุณพ่อ ได้จัดสร้างวัดน้อย ชั่วคราวให้หลังหนึ่งบนที่ดินผืนนี้ พร้อมกับตั้งชื่อวัดนี้ว่า “ วัดขางตากรู้ส ” ในเวลานั้นลัทธิขงจื้อเป็นเชื้อสายโปรตุเกส (อนุรัตน์ ณ สงขลา, 2540 :39)

ดังนั้นแผ่นดินผืนนี้นับเป็นแผ่นดินผืนที่สองที่พระมหากษัตริย์ได้พระราชทานให้แก่ คริสตังชาวโปรตุเกส นับจากที่แรกคือ ตำบลสำเภาล่ม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน ที่ได้รับอนุญาตจากสมเด็จพระรามาธิบดีราช (ค.ศ. 1534-1546 / พ.ศ. 2077-2089) ให้ตั้งภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักร

ชาวโปรตุเกสที่อาศัยอยู่ในชุมชนกุ๊กจีนนั้น ได้มีหลักฐานยืนยันว่าเป็นชาวโปรตุเกสที่ อาศัยอยู่ดั้งเดิมในสมัยอยุธยา โดยพบราชนาม ชุนนาง กรมฝรั่งแผ่นดิน ในสมัยสมเด็จพระ นเรศวรมหาราช (ค.ศ. 1590-1605/ พ.ศ.2133-2148) ได้กล่าวถึงขุนกัลมาพิจิตร ที่แต่งตั้งแก่ชาว โปรตุเกสที่มีความดีความชอบ ซึ่งมีเชื้อสายสืบทอดมาจนถึงพวกคริสตศาสนิกชนที่อยู่ตำบลกุ๊ก จีน(วัดขางตากรู้ส) อันเป็นต้นตระกูลกัลมาพิจิตรในปัจจุบัน (ประภาพรรณ ศรีสุข, 2540 : 29) แต่ หลังจากนั้นปรากฏว่าจำนวนคนที่กลับใจ และรับศีลล้างบาปที่วัดขางตากรู้สส่วนใหญ่เป็นชาวจีน

เมื่อกล่าวถึงที่มาของคำว่า “ขางตากรู้ส” และคำว่า “กุ๊กจีน” ซึ่งเป็นชื่อที่คู่กันมาโดย ตลอดในหนังสือชาวต่างประเทศในประวัติศาสตร์ชาติไทย เขียนโดย ส.พลายน้อย ได้ตั้งข้อ สงเกตในเรื่องนี้ดังต่อไปนี้ว่า “...การที่ได้ชื่อว่า “ กุ๊กจีน ” นั้นเข้าใจว่า เนื่องจากมีพวกจีนมาอยู่ ก่อน คือมีภิกษุจีนท่านก้อยู่ในกุ๊กหนึ่ง มีชื่อว่า “ เกียนอันแก้ง ” ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของวัด กัลยาณมิตร กุ๊กจีนแห่งนี้ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงเสด็จไปเห็นมาแล้วครั้งหนึ่ง ดังได้ตรัสเล่าให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ารัตนาวัดดวงศี ทรงทราบว่าที่เรียกว่า “ กุ๊กจีน ” นั้นมีตัวกุ๊กจริง และเป็นของสำคัญในโบราณคดี ด้วยกระหม่อมฉันก็เผอิญไปรู้เห็นโดยมิได้คาด ครั้งหนึ่งหม่อม ฉันรับเชิญไปช่วยงานหล่อระฆังใหญ่ที่วัดกัลยาณมิตร กระบวนงานออกจะยุ่ง ต้องคอยอยู่นาน กว่าชั่วโมง หม่อมฉันจึงไปที่วัดกัลยาณมิตร ไปถึงเขตวัดทางด้านใต้ริมคลองกุ๊กจีน แลดู

ข้ามปากคลองไป เห็นมีศาลเจ้าจีนขนาดใหญ่อยู่ทางฝั่งโน้นห่างแม่น้ำลึกเข้าไปสัก 2 เส้นยัง
บริบูรณ์ดี ดูเหมือนจะยังมีคนนับถือ หม่อมฉันถามคนที่ไปด้วยว่า นั่นศาลอะไร เขาเรียกว่า ศาล
เจ้ากุ๊กจิ้น หม่อมฉันสังเกตดูเห็นศาลเจ้านั้นหันหน้าแปรไปทางตะวันตกเฉียงเหนือ ไม่หันหน้า
ตรงลงแม่น้ำหรือทางคลองกุ๊กจิ้น ได้คิดก็หู่หู่ ด้ยรู้ว่าศาลเจ้านั้น พวกจีนคงสร้างแต่เมื่อที่ตรงนั้น
เป็นหัวแหลมแม่น้ำเลี้ยว เหมือนชอบสร้างในที่อื่นๆ เช่นเคียวกัน คือ สร้างเมื่อสายน้ำเจ้าพระยา
ยังเป็นแม่น้ำในสมัยเมื่อแรกหรือก่อนยุคคลองลัดบางกอกครั้งรัชกาลสมเด็จพระชัยราชาธิราช คลอง
กุ๊กจิ้นเป็นแนวฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาในสมัยนั้น แต่ตรงที่สร้างวัดกัลยาณมิตรเห็นจะคืน
เงินจนเกิดคลองกุ๊กจิ้นมาแต่ในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา แล้วเพราะฉะนั้น เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรี
ตั้งเมืองธนบุรี เป็นราชธานี รวบรวมผู้คนที่ยกจากกระจัดกระจายให้มาอยู่ที่กรุงธนฯ จึงโปรดให้
พวกจีนชาวพระนครศรีอยุธยา มาตั้งบ้านเรือนอยู่ข้างเหนือคลองกุ๊กจิ้นตรงที่วัดกัลยาณมิตร เจ้า
สัวมัน บิดาเจ้าพระยานิกรบดินทร์อยู่และเจ้าพระยานิกรบดินทร์ก็เกิดที่นั่น จึงเป็นเหตุที่สร้างวัด
กัลยาณมิตรเมื่อรัชกาลที่ 3 ท่านกงของเราที่มาอยู่ที่แพจอคร่งที่ขลุกระหม่อมทรงสร้างหอไตร
วัดกัลยาณมิตร ส่วนฝรั่งเชื้อสายโปรตุเกสที่เคยอยู่ ณ พระนครศรีอยุธยา ก็ให้รวมกันตั้งบ้านเรือน
อยู่ริมน้ำได้กุ๊กจิ้นต่อลงไปจึงเรียกว่า ฝรั่งกุ๊กจิ้น ...”

ยังมีข้อสันนิษฐาน ถึงคำเรียก “ กุ๊กจิ้น ” อีกประการหนึ่งตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่
ของวัดนี้ว่า แต่เดิมบริเวณนี้มี เจ้าสัว ชาวจีน ซึ่งมีบริวารและลูกจ้างเป็นกุลิชาวจีนอาศัยอยู่เป็น
จำนวนมาก คนทั่วไปในสมัยนั้น จึงเรียกว่าเป็นสถานที่ที่มีกุลิจีนอยู่ ต่อมาจึงเพี้ยนเป็น “ กุ๊กจิ้น ”
ไป (มารีธา เกสรกุล , 2540 : 87 - 88) ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีชาวจีนกลับใจมานับถือ
ศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก และอาศัยร่วมกับชาวคริสต์ตั้งเชื้อสายโปรตุเกส จนกระทั่ง
ปัจจุบันซึ่งเป็นเวลาล่วงมาถึง 228 ปี

สำหรับชุมชนกุ๊กจิ้นตั้งแต่เริ่มก่อตั้งนั้น คงมีความสำคัญและความเจริญอยู่ไม่น้อยใน
สมัยรัชกาลที่ 1 แห่งรัตนโกสินทร์ จวบจนถึงรัชกาลที่ 3 อาจจะเทียบได้กับย่านสุขุมวิทในปัจจุบัน
ที่เคียว เนื่องจากการคมนาคมและการค้าส่วนใหญ่ยังคงต้องอาศัยแม่น้ำ ลำคลอง เช่นที่เคยเป็นมา
แต่อดีต ฝั่งตรงข้ามของกุ๊กจิ้น ก็เป็นปากคลอง เป็นตลาดน้ำขนาดใหญ่ เป็นตลาดปลาทะเลที่มา
จากท่าจีน หรือสมุทรสงคราม นับเป็นที่ที่มีการค้าขายคึกคักมากแห่งหนึ่ง อีกทั้งบ้านเรือนข้าราชการ
การฝ่ายไทยก็ตั้งอยู่ในละแวกนี้มากมาย เช่น บ้านของสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ
บุญนาคน) นอกจากนี้ยังปรากฏ หลักฐานว่า ในปี พ.ศ. 2367 หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้ทรงขึ้นครองราชย์ได้เพียง 2-3 สัปดาห์ นายโรเบิร์ต ฮันเตอร์ พ่อค้าชาว
อังกฤษ ก็ได้เดินทางเข้ามายังประเทศไทย โดยระยะแรก ได้พำนักอยู่ที่เรือนแพใกล้ๆ บ้านของ

เจ้าพระยาคลังว่าที่สมุหกลาโหม (ดิส บุนนาค) ต่อมาได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เช่าที่ดินฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาหน้าวัดประยุรวงศาวาสสร้างอาคารเป็นอิฐสามชั้นสีขาว มีปีกออกไปทั้ง 2 ข้าง เฉลียงของปีกทั้งสองเชื่อมกับชั้นที่สองของอาคารใหญ่ นายฮันเตอร์ ใช้อาคารนี้เป็นทั้งที่พำนัก และสำนักงาน พ่อค้าต่างชาติที่เข้ามาค้าขายในเมืองไทย เรียก อาคารหลังนี้ว่า โรงสินค้าอังกฤษหรือ The British Factory ซึ่งเป็นการเรียกที่ผิด เพราะเป็นการดำเนินการค้าของเอกชน มิได้เกี่ยวข้องกับรัฐบาลอังกฤษแต่อย่างใด ส่วนคนไทยในสมัยนั้นเรียก ห้างหันแดร์ รัชกาลที่ 3 ที่สร้างขึ้นตามแบบสถาปัตยกรรมยุโรป ผู้คนในสมัยนั้นเรียกลักษณะอาคารแบบนี้ว่า ตึกฝรั่ง

นอกจากนี้ยังมีบ้านทรงยุโรป ของ แองเจลินา ทาร์ป (Angelina Sap) สุภาพสตรีเชื้อสายโปรตุเกส ภรรยาของนายฮันเตอร์ ซึ่งปลูกอยู่ที่กุฎจีน ถัดขึ้นไปทางทิศเหนือของห้างหันแดร์

ที่กุฎจีนนี้ยังมีบ้านพักของนายแพทย์ แคน บีช แบริลีย์ (Dr. Dan Beach Bradley M.D.) หรือที่คนไทยเรียกหมอปรัดเล หรือ บรัดเล มิชชันนารีชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียง และสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยไว้หลายประการ นอกเหนือจากกิจการการพิมพ์ภาษาไทยที่ได้เกิดขึ้นแล้วเป็นครั้งแรก ท่านยังเป็นผู้นำวิทยาการด้านการแพทย์สมัยใหม่มาเผยแพร่ในประเทศไทยด้วย ท่านได้เดินทางมาถึงประเทศไทย เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2378 (ค.ศ.1835) โดยได้ตั้งโฮสเทลสถานขึ้นที่ข้างใต้วัดเกาะ (วัดสัมพันธวงศ) เป็นเรือนไม้สัก 2 หลัง ใช้เป็นทั้งที่พักอาศัย และสำนักงานในคราวเดียวกัน ต่อมาในวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2378 (ค.ศ. 1835) หลังจากอยู่ที่นี้ได้เพียง 2-3 เดือนก็ถูกไล่ที่ จึงต้องย้ายไปอยู่ที่กุฎจีน เป็นบ้านเช่าขนาดเล็ก เนื้อที่ประมาณ 12 X 25 ไร่ มีระเบียบแคบๆ ปลูกอยู่ใกล้วัดรางจืด ณ ที่นี้เองท่านได้เปิดโฮสเทลสถานขึ้นเป็นครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม และตั้งโรงพิมพ์ขึ้นด้วย (แต่ในหนังสือมานาสาระประวัติศาสตร์จากเอกสารต่างประเทศ จัดพิมพ์โดยกรมศิลปากร พุทธศักราช 2539 เรื่อง หมออบรัดเล กับโรงพิมพ์ไทยเรียบเรียงโดย นางสาวเสาวลักษณ์ กิจานนท์ กล่าวถึงเรื่องว่า "...จนกระทั่งปี พ.ศ. 2381 โรงพิมพ์ของหมออบรัดเล จึงได้ย้ายมาอยู่ที่บริเวณบ้านพักของพวกมิชชันนารี ที่ริมคลองหน้าวัดประยุรวงศ และได้รับแท่นพิมพ์มาเพิ่มเติม โรงพิมพ์ของหมออบรัดเล จึงรับจ้างรัฐบาลพิมพ์เรื่องประกาศห้ามสูบฝิ่น เป็นจำนวน 9,000 ฉบับ เพื่อนำออกแจกจ่ายสู่ประชาชน นับเป็นเอกสารทางวิชาการฉบับแรกของไทยที่จัดพิมพ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2382..."")

ยังมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหมอบรัดเล และกุ๊กจีน อีกประการหนึ่งคือ เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2380 (ค.ศ. 1837) หนังสือ Bangkok Calendar จัดทำโดยหมอบรัดเล เป็นหนังสือออกปีละครั้ง บันทึกปฏิทิน และข้อมูลต่างๆ ไว้มากมายตลอดทั้งปี ได้ลงข้อความสั้นๆ เกี่ยวกับการผ่าตัดแบบฝรั่ง ซึ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกของไทย ดังนี้ “ 15 First Surgical Operation in B. 1837 ” ซึ่งสมเด็จพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงเล่าเพิ่มเติมในประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 12 ว่า ครั้งนั้นมีการฉลองวัดประยุรวงศ์ พระสงฆ์เอาปืนใหญ่มาทำไฟพะเนียง ปืนเกิดแตกกระจายถูกคนตายหลายคน หมอบรัดเลจึงได้ทำการช่วยผ่าตัดแขนพระรูปหนึ่งที่ถูกปืนว่าเป็นการผ่าตัดอย่างฝรั่งเป็นครั้งแรกในเมืองไทย ดังนั้น อาจเป็นไปได้ว่า ได้กระทำการผ่าตัดที่บ้านของหมอบรัดเล ใกล้วัดขวางตากุ้งี่นั่นเอง

และในสมัยปลายรัชกาลที่ 3 นี้เอง ที่ได้มีการประดิษฐ์กล้องถ่ายภาพได้สำเร็จเป็นครั้งแรกของโลก ในปี พ.ศ. 2382 (ค.ศ. 1839) และได้เผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆอย่างรวดเร็ว สำหรับในประเทศไทยนั้นได้สันนิษฐานว่า พระสังฆราชบิลเลอกัวซ์ ซึ่งเป็นบาทหลวง ประจำวัดขวางตากุ้งี่ ในขณะนั้นเป็นบุคคลที่นำเอาวิชาการนี้เข้ามา ดังจะเห็นจากงานเขียนของ ก.ศ.ร. กุหลาบ เขียนในฉบับเดือนธันวาคม พ.ศ. 2444 ว่า “...ซึ่งมามีช่างถ่ายภาพครั้งแรกในรัชกาลที่ 3 นั้นคือสังฆราชฝรั่งเศส ชื่อ บิลเลอกัวซ์ เป็นผู้ถ่ายภาพแผ่นเงินในสยามก่อนมนุษยที่ 1 ภายหลังพระยากระสาปนักกิจโกศล (โหมค) ผู้นี้เป็นช่างชุบแผ่นเงินทองก่อนมนุษยทั้งสิ้นในแผ่นดินสยาม เป็นผู้รู้วิชากะโหลกชุบเงินทองก่อนชาวสยามทั้งสิ้น ภายหลังหลวงอัคนีนฤมิตร (จิตร) เป็นช่างถ่ายภาพคนที่ 4...”

สำหรับนายจิตร หรือ หลวงอัคนีนฤมิตร ซึ่งระบุว่าช่างถ่ายภาพคนที่ 4 นั้นเป็นชาวกุ๊กจีน เกิดเมื่อ พ.ศ. 2373 เป็นบุตรของนายคิง ทหารแม่นปืนฝ่ายพระราชวังบวร เดิมนายจิตรเป็นมหาดเล็กหลวงอยู่เวรชิตภูบาล ครั้นพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ สวรรคตแล้ว จึงลงมาสมทบรับราชการในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าอยู่หัว ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯเลื่อนให้เป็นหลวงอัคนีนฤมิตร เจ้ากรมหุงลมประทีป นายจิตรถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2434 ในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่ออายุได้ 61 ปี

สันนิษฐานว่า นายจิตร เรียนวิชาถ่ายภาพจาก พระสังฆราชบิลเลอกัวซ์ และต่อมากงจะได้เรียนถ่ายภาพระบบกระจกเปียกเพิ่มเติมจากนาย จอห์น ทอมสัน ผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายภาพจากประเทศอังกฤษ ผู้เข้ามาเมืองไทยเมื่อปี พ.ศ. 2408

หนังสือ “ถ่ายรูปเมืองไทยสมัยแรก” ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของนายจิตร ที่มีต่อการถ่ายภาพของไทยว่า “ท่านผู้นี้ นับเป็นช่างถ่ายภาพอาชีพคนแรกที่ตั้งร้านถ่ายรูป รับจ้างถ่ายรูปเป็นการถาวรของสยาม” คือ ตั้งร้านเมื่อ พ.ศ. 2406 กลางสมัยรัชกาลที่ 4 ร้านอยู่ที่แพ หน้าวัดกุฎีจีน หรือวัดช่างดาครูต ตรงกันข้ามกับปากคลองตลาด (ร้านของนายจิตรชื่อ Francis Chit & Son) เป็นช่างถ่ายรูปคนแรกที่มีโฆษณาตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์โดยตลอด เช่น ลงในหนังสือบางกอกกรีกอร์เคอร์ ของหมอบรัดเล ลงในหนังสือจดหมายเทศุ สยามไสมย ของหมอมสุมิต เป็นต้น (มาริสตา เกษรกุล, 2540 : 91-95)

วัดช่างดาครูตและชุมชนกุฎีจีนในต้นสมัยของ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2394-2411 (ค.ศ. 1851-1868) นั้น คงเป็นจุดสูงสุดของความเจริญ มีร้านถ่ายรูปร้านแรกที่มีเอกลักษณ์อย่างขึง คือ ตั้งอยู่ที่เรือนแพริม เเม่น้ำหน้าวัด มีบ้านหันแคระที่ใช้รับรองราชทูตจากประเทศอังกฤษ

ต่อมาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความเจริญเริ่มเคลื่อนย้ายจากบริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาไปยังแนวถนนตัดใหม่ กระจายไปยังส่วนต่างๆของกรุงเทพฯ จนในปัจจุบันนี้การคมนาคมทางน้ำได้ลดความสำคัญลงไปมาก กุฎีจีนที่เคยรุ่งเรืองมากในสมัยรัชกาลที่ 3 จนถึงสมัยรัชกาลที่ 4 ก็ลดความสำคัญลงตามลำดับ กลายเป็นชุมชนที่มีความเงียบสงบ มีบ้านเรือนไม้หนาแน่นนัก ฝรั่งเศสที่เป็นโปรตุเกสแท้ดั้งเดิมยังคงเหลืออยู่ โดยสังเกตจากนามสกุลของคนในชุมชน เช่น สกุลทอง ทรราชานนท์ เปตะรัตน์ บัณฑิตดา เจริญสุข ภัทมาพิจิตร เป็นต้น และมีคนไทยที่เข้าวัดในสมัยหลังๆเพิ่มมากขึ้นพอสมควร ทำให้ในปัจจุบันไม่มีการแบ่งแยกหรือเห็นได้ชัดเจนว่าคนใดเป็นผู้สืบเชื้อสายชาวโปรตุเกสเดิม หรือเป็นคนไทยที่เข้ามาภายหลังเพราะมีลักษณะความเป็นอยู่ที่คล้ายกัน และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนก็ไม่มีใครคิดว่าตนเองเป็นคนโปรตุเกสแต่เป็นคนไทยเหมือนกันหมด

ลักษณะทางกายภาพและการคมนาคม

ลักษณะทางกายภาพของชุมชนกุฎีจีน มีลักษณะคล้ายเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีที่ตั้งอยู่ที่ขอบวัดช่างดาครูต ถนนเทศบาลสาย 1 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ มีพื้นที่ประมาณ 32 ไร่ ในปัจจุบันมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆดังนี้

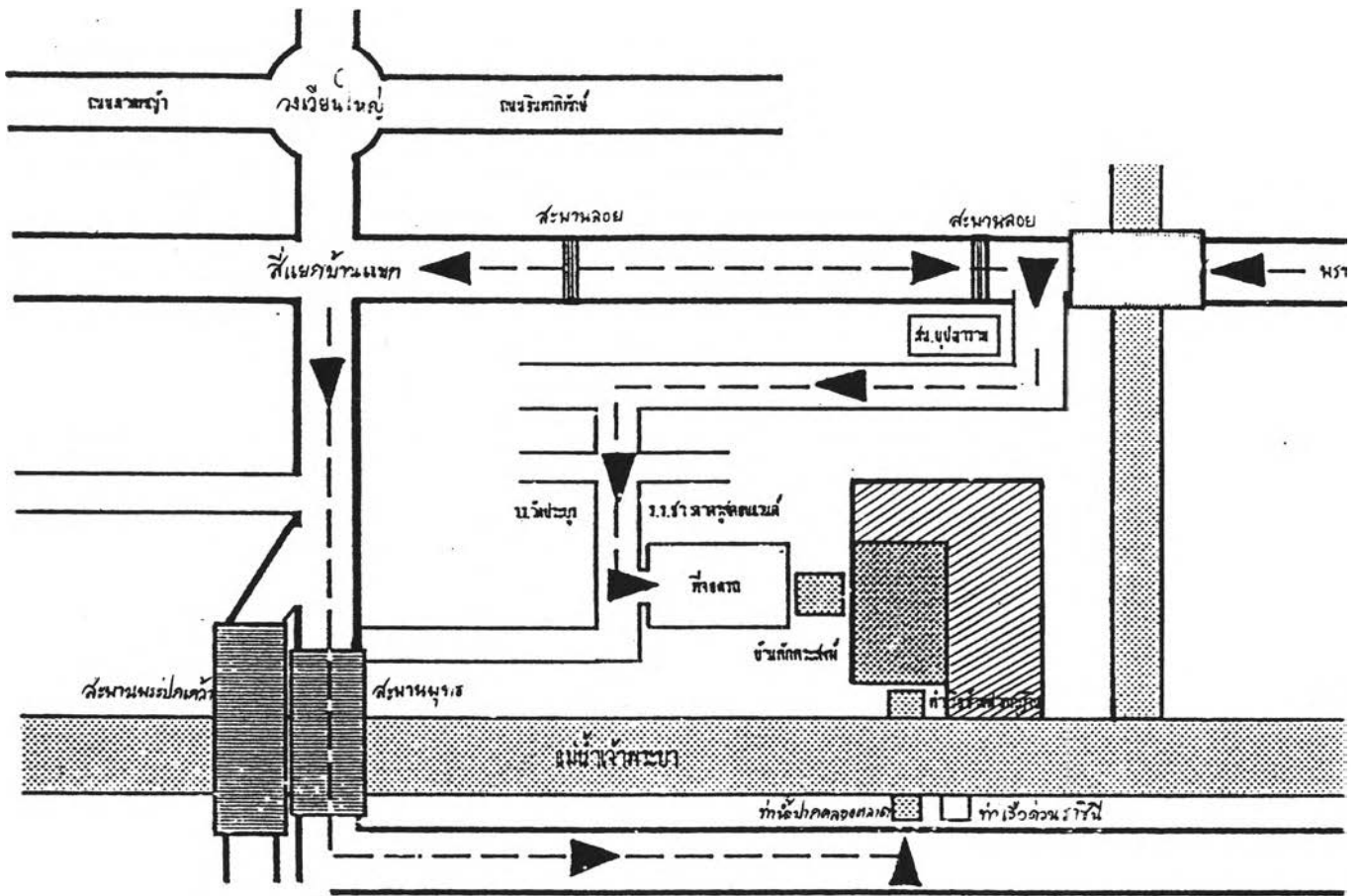
ทิศเหนือ	จรดแม่น้ำเจ้าพระยา
ทิศใต้	จรดถนนซอยวัดกัลยาณ์
ทิศตะวันออก	จรดวัดประยุรวงศ์
ทิศตะวันตก	จรดชุมชนวัดกัลยาณ์

สภาพชุมชนในปัจจุบันนั้นที่ดินส่วนใหญ่ในชุมชนเป็นของวัดบางคางครุฑ ซึ่งมีบางบ้านที่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเองแต่มีจำนวนน้อย ลักษณะบ้านภายในชุมชนส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ปลูกติดกันหนาแน่น ยกเว้นบ้านของผู้ที่มีฐานะในชุมชน หรือเป็นบ้านตระกูลเก่าแก่จะมีอาณาเขตรอบๆบ้านมาก สำหรับทางเดินในชุมชนเป็นทางเดินเท้าเป็นทางปูนยกระดับขนานกับคูน้ำซึ่งมีลักษณะแคบ สังกั้นน้ำเห็บิน ถ้าเกิดฝนตกหนักเป็นเวลานาน บ้านที่ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาก็จะเกิดน้ำท่วม ชุมชนกุฎีจีนมีศาสนสถานที่สำคัญของชุมชนคือ โบสถ์บางคางครุฑ

สำหรับการเดินทางไปยังชุมชนกุฎีจีนนั้นสามารถเดินทางไปได้ 2 เส้นทางด้วยกันได้แก่

1. ทางเรือ สามารถเดินทางไปได้โดยขึ้นเรือข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาได้ที่ท่าปากคลองตลาด ด้านที่ติดอยู่กับท่าหน้าโรงเรียนราชินี โดยลงเรือข้ามแม่น้ำที่เขียนป้ายว่าไปท่าหน้ากุฎีจีน โดยเสียค่าโดยสารคนละหนึ่งบาท ตั้งแต่เวลา 04.30 น.-19.00 น.และหลังเวลา 19.00 น.-23.00น. จะเสียค่าโดยสารคนละ 2 บาท

2. ทางรถ สามารถนั่งรถเข้าได้โดยทางถนนเทศบาลสาย 1 และเทศบาลสาย 2 หรือจะเข้าทางซอยอิสรภาพ 20 แต่ถ้าเป็นรถยนต์ส่วนบุคคลนั้นไม่สามารถเข้าไปถึงภายในชุมชนได้ จะต้องจอดรถไว้บริเวณใกล้ๆชุมชนเป็นที่จอดรถได้ชั่วคราว จากนั้นจึงเดินเข้าชุมชน แต่ถ้าเป็นรถจักรยานยนต์ก็พอที่จะแล่นเข้าไปในชุมชนได้

แผนที่ทางเข้าชุมชนกุฎีจีน

ในอดีตบริเวณหลังวัดขวางคาครูสจะมีสุสานเก่าแก่ของทางวัด และของชุมชนตั้งอยู่ซึ่งเป็นสุสานที่มีความสวยงามแต่ค่อนข้างแออัดมีลักษณะสุสานคล้ายกับสุสาน ถนนสีลม จนกระทั่งในปีพ.ศ. 1985 (พ.ศ. 2528) ได้เกิดอุทกภัยใหญ่เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งทำให้กำแพงสุสานด้านซ้ายถูกร้างของน้ำทำให้พังลงมาด้วย น้ำทะเลก็เต็มสุสาน คู่ออกคูลย์ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสในขณะนั้นรีบปิดประตูสุสานเทปูนปิดตายทันที แล้วใช้เครื่องสูบน้ำออกหมดจนน้ำแห้ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ฝั่งศพมาเป็นช่องเก็บศพแทน เพื่อให้ขอยเค็มที่ใช้เป็นทางเข้าวัดและสุสานที่เป็นขอยเล็กๆนั้นมีขนาดกว้างขึ้น โดยทำทางเข้าสุสานด้านที่ติดกับทางด้านถนนเทศบาลสาย 1 ให้รถสามารถวิ่งเข้าออกได้ และต้องการให้มีทางสำหรับรถดับเพลิงเข้าถึงหมู่บ้านได้เกิดอภิกภัยขึ้น ต่อมาได้อนุญาตให้ชาวชุมชนกุฎิจีนนำรถส่วนตัวของแต่ละคนมาจอดได้แต่จอดชั่วคราวเท่านั้น ทางวัดจะยกเลิกเมื่อไหร่ก็ได้

ต่อมาในวันที่ 25 ธันวาคม ปี พ.ศ.2534 (ค.ศ. 1991) เวลาประมาณ 12.00 น. ได้เกิดเพลิงไหม้ในชุมชน ทำให้คนในชุมชนจำนวนหนึ่งไร้ที่อยู่อาศัย ทางวัดขวางคาครูสได้ก่อสร้างแฟลต 4 ชั้นจำนวน 2 หลังขึ้นแทนบ้านของชาวบ้านที่ถูกเพลิงไหม้ และให้ชาวชุมชนได้อาศัยอยู่แทน และในปัจจุบัน สภาพสุสาน มีสภาพที่ไม่น่าดูอันเนื่องมาจากการจอดรถในบริเวณสุสานที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และเกิดกองขยะที่ชาวชุมชนนำมาทิ้งไว้ในบริเวณสุสาน ทางวัดจึงได้ดำเนินการย้ายสุสานของทางวัดไปอยู่ ณ สุสานคานติคาม อำเภอสาทรพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นสุสานรวม และได้ดำเนินการโยกย้ายแล้วเสร็จในต้นปี พ.ศ.2541 (ค.ศ. 1998)

การศึกษา

เนื่องจากชุมชนกุฎิจีนเป็นชุมชนที่มีความเก่าแก่และมีประวัติความเป็นมา ที่ยาวนานคงที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น และในชุมชนนี้ก็มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ชาติไทยเพราะได้มีผู้รู้และมีความสามารถหลายท่านด้วยกันได้ช่วยเหลือให้ความร่วมมือกับทางราชการ ดังที่ได้มีนักประวัติศาสตร์ได้กล่าวว่าในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้รับการฟื้นฟูให้มีความมั่นคงทางการค้า แต่ความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตนั้นมีได้แตกต่างไปจากสมัยกรุงศรีอยุธยา นักภาษาโปรตุเกสยังถือว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญคงได้กล่าวถึงในพงศาวดารภาคที่ 55 พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวัญวิมลราชานุภาพว่า “...เมื่อครั้งรัชกาลที่ 2 พ.ศ. 2365 นายชอห์น ครอเฟิร์ด ชูคอังกฤษมาติดต่อกับไทย คนไทยพูดภาษาอังกฤษไม่เป็น ทั้ง 2 ฝ่ายพูดไม่เข้าใจภาษากัน ในเวลานั้นไม่มีคนไทยที่พูดภาษาอังกฤษได้ ทั้งหนังสือ และคำพูดต้องใช้แปลเป็นภาษาโปรตุเกสบ้าง ภาษามลายูบ้างแล้วจึงแปลเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษอีกชั้น

หนึ่งฝ่ายล่ามของไทยเล่า ล่ามที่สำหรับแปลภาษาโปรตุเกสก็ใช้พวก กู๊จีนโดยมีหัวหน้าล่ามได้รับบรรดาศักดิ์เป็นขุนเทพวาจา...” สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (ค.ศ. 1824 - 1851/ พ.ศ. 2367 - 2394) สนธิสัญญาทางไมตรีและพาณิชย์ฉบับแรกระหว่างไทย และสหรัฐอเมริกา ต้องแปลออกเป็น 4 ภาษาด้วยกันคือ ไทย โปรตุเกส จีน และอังกฤษ จึงทำให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาโปรตุเกสที่ยังใช้ติดต่อกับชาติต่างๆจนถึงต้นสมัยรัตนโกสินทร์

จากในประวัติศาสตร์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า คนในชุมชนกู๊จีน คงจะเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้ใฝ่ศึกษามาตั้งแต่ในอดีต และให้ความสำคัญกับการศึกษา จนกระทั่งสามารถรับราชการสนองพระเดชพระคุณในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ได้จนกระทั่งในปลายสมัยรัชกาลที่ 5 นั้นมีท่านผู้ใหญ่ที่มียศและบรรดาศักดิ์ในขณะนั้นมีอยู่ถึง 19 ท่านคือ เป็นพระยา 1 ท่าน คุณพระ 6 ท่าน คุณหลวง 9 ท่าน ท่านขุน 2 ท่าน และเป็นนายแพทย์ 1 ท่าน(ป.ปลา,19:2540) สำหรับในปัจจุบันคนในชุมชนกู๊จีนก็ได้เปิดโรงเรียนทั้งในบริเวณชุมชน และบริเวณรอบๆชุมชนเพื่อเป็นแหล่งสถานศึกษาให้กับบุตรหลานของคนในชุมชนและคนภายนอกชุมชนด้วยกันหลายแห่งด้วยกันดังนี้

1.โรงเรียนขางคาครูตคอนแวนท์

ในปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 5 ในวันที่ 22 มกราคม ค.ศ. 1900 (พ.ศ. 2443) คุณพ่ออูเลียส โม กีน คาครูต (Gulieimo KINH Da Cruz) ข้ามาดำรงตำแหน่ง หลังจากนั้นอีก 6 ปีต่อมาคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ซึ่งดูแลกิจการโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ และโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนท์ ก็ได้รับมอบหมายจากพระสังฆราช หลุยส์ เว็ ให้เปิดโรงเรียนขึ้นอีกแห่งริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้เกิดการก่อตั้งโรงเรียนขึ้นแห่งแรกในชุมชนกู๊จีนซึ่งก็ได้แก่ โรงเรียนขางคาครูตคอนแวนท์ เริ่มก่อตั้ง ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2449 (ค.ศ. 1906) โดยมีอธิการิณีคนแรกคือ เซอร์ร็องแซล ลากรองซ์(Soeur Angele Lagrange) เมื่อเริ่มเปิด โรงเรียนนั้นโรงเรียนมีนักเรียนประมาณ 30 คน วิชาที่เน้น คือวิชาภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ศิลปหัตถกรรม ต่อมาในปี พ.ศ. 2461 (ค.ศ. 1918) คุณพ่ออูเลียส โม กีน คาครูต ได้เห็นว่าจำนวนนักเรียนมีมากขึ้น สถานที่เดิมมีความคับแคบ จึงได้ขอพระสังฆราช เรอเน แปร์รอส (Monseigneur Rene Perros) สร้างโรงเรียนใหม่ โดยได้โยกย้ายไปหลังวัด ในบริเวณที่รู้จักกันดีในสมัยนั้นว่า ลานมะเกลือ พระสังฆราชเรอเน แปร์รอส ได้ทำพิธีเปิดโรงเรียนหลังใหม่ในเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2461 (ค.ศ. 1918)

ปัจจุบันโรงเรียนช่างตากุ้งคอนแวนท์ตั้งอยู่เลขที่ 448 ถนนเทศบาลสาย 1 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600 และได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรับนักเรียนประจำและนักเรียนไปกลับ และเน้นรับเฉพาะนักเรียนหญิงเท่านั้น

2. โรงเรียนช่างตากุ้งศึกษา

โรงเรียนช่างตากุ้งศึกษา ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นสถานที่เดิมของโรงเรียนช่างตากุ้งคอนแวนท์ ก่อนที่จะย้ายสถานที่ตั้งโรงเรียนมาอยู่ที่สถานที่ปัจจุบัน เมื่อย้ายโรงเรียนช่างตากุ้งคอนแวนท์ไปแล้ว ทางวัดช่างตากุ้ง ได้อนุญาตให้หมออรรถ เจริญสุข เข่าที่เพื่อทำเป็นโรงงานกระเบื้อง และเป็นทีวางกองหิน จนกระทั่งปี พ.ศ.2497 (ค.ศ. 1954) คุณพ่ออั้งแซลล์ เส็งฉิม ร่วมสมุห์ เจ้าอาวาส จึงได้ขอสถานที่คืนและปรับปรุงพื้นที่เพื่อสร้างโรงเรียนช่างตากุ้งศึกษาขึ้น โรงเรียนได้เปิดทำการสอนในระดับประถมศึกษาในปี พ.ศ.2498 (ค.ศ. 1955) เป็นปีแรก มีนักเรียนรุ่นแรกเป็นชายและหญิงจำนวน 258 คน และมีคณะครู 6 ท่าน โดยมี นางลมัย รัตนไพบูลย์ เป็นผู้จัดการและครูใหญ่คนแรก ในปี พ.ศ.2501 (ค.ศ. 1958) คุณพ่ออั้งแซลล์ จึงได้ขยายชั้นเรียนถึงระดับมัธยมศึกษารับเฉพาะ นักเรียนหญิงเท่านั้น จนถึงปี พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992) จึงได้เปิดรับนักเรียนชายเพิ่มเติม ปัจจุบันโรงเรียนช่างตากุ้งศึกษาบริหารงานโดยคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ซึ่งคุณพ่อถาวร กิจสกุล ได้ขอให้ทางคณะภคินีฯ ส่งเซอร์เข้ามาบริหารโรงเรียนช่างตากุ้งศึกษาในปีค.ศ. 1977 (พ.ศ. 2520) เป็นปีแรก

สำหรับผู้บริหารในปัจจุบันคือ คุณพ่อสมศักดิ์ ธีรศักดิ์ เจ้าอาวาสวัดช่างตากุ้งคนปัจจุบัน ผู้รับใบอนุญาตคือ เซอร์เทเรซาทองล้วน แดงเดช เป็นผู้จัดการ และครูใหญ่ และได้เปิดทำการสอนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรับนักเรียนทั้งชายและหญิง

3. โรงเรียนไกรวิทย์อนุสรณ์

เดิมผู้รับใบอนุญาตเป็นครูโรงเรียนช่างตากุ้งคอนแวนท์ ซึ่งในสมัยก่อนกฎของโรงเรียนคอนแวนท์กำหนดว่าถ้าครูแต่งงานจะต้องลาออกจากโรงเรียน จึงลาออกมาแต่งงาน แต่ด้วยความรักในอาชีพครู และมีจิตคารมณที่ต้องการสั่งสอนกุลบุตร กุลธิดา ในปี พ.ศ. 2496 (ค.ศ. 1953) จึงได้ปรับปรุงคัดแปลงบ้านที่อยู่อาศัยเป็นโรงเรียน และได้ขออนุญาตจากทางการเปิดเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาปัจจุบันได้เปิดทำการสอนมาแล้ว 44 ปี

ผู้บริหารในปัจจุบัน คือ นางทัศนีย์ อานามนารถ ผู้รับใบอนุญาต และครูใหญ่ ผู้จัดการคือ นายบรรจง อานามนารถ และได้เปิดทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรับนักเรียนทั้งหญิงและชาย

4. โรงเรียนแสงอรุณ

โรงเรียนแสงอรุณตั้งอยู่ที่ เลขที่ 1208 ถนนเทศบาลสาย 1 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2497 (ค.ศ. 1954) โดยมีจุดประสงค์ที่จะสร้างจิตสำนึกแห่งการทำดี และความถูกต้องอันซื่อสัตย์ให้เกิดแก่เยาวชน และด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจจริง โรงเรียนจึงเติบโตขึ้นตลอดระยะเวลากว่า 40 ปี

ปัจจุบันผู้บริหารคือ อาจารย์บำรุง จเรินสุข เป็นผู้อำนวยการก่อตั้ง ผ.ศ.ทวีรัก จเรินสุข เป็นผู้อำนวยการ และอาจารย์ระวีทิพย์ สุทธินรเศรษฐ์ เป็นอาจารย์ใหญ่

5. โรงเรียนอนุบาลพัชรินทร์พร

โรงเรียนพัชรินทร์พร ตั้งอยู่ในซอยวัดกัลยาณ์ ติดกับโรงเรียนแสงอรุณ เดิมทีคือโรงเรียนเป็นบ้านที่อยู่อาศัย แต่มีผู้ปกครองหลายคนที่ต้องทำงานนอกบ้านจึงได้นำลูกมาฝากไว้ให้ช่วยเลี้ยงดู ต่อมาผู้ปกครองต่างๆของเด็กเหล่านี้ได้ขอให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านให้เป็นโรงเรียน ที่สุดในปี พ.ศ. 2514 (ค.ศ. 1971) จึงได้ตั้งเป็นโรงเรียนอนุบาล โดยใช้ชื่อว่า "พัชรินทร์พร" ซึ่งชื่อพัชรินทร์เป็นชื่อของภรรยา ส่วนชื่อ "พร" เป็นชื่อของกุนัขย่าของเจ้าของโรงเรียน โรงเรียนอนุบาลพัชรินทร์พร ได้เปิดทำการสอนมาแล้วประมาณ 25 ปี

ปัจจุบันโรงเรียนพัชรินทร์พรมีผู้บริหารคือ นายจรูญ เจริญสุข เจ้าของและผู้รับใบอนุญาต นางพิรพรรณ สงฆ์เป็รื่อง ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ และนางพัชราวลัย สิมะวรา เป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ โดยเปิดทำการสอนในระดับเตรียมอนุบาลถึงอนุบาล 3 โดยเปิดรับนักเรียนทั้งชาย และหญิง

6. โรงเรียนอนุบาลข้างศาลครูธ

โรงเรียนอนุบาลข้างศาลครูธเป็นโรงเรียนของมรวาส ตั้งอยู่ในที่ดินพระราชทานของวัดข้างศาลครูธ เลขที่ 272 หน้าวัดข้างศาลครูธ โรงเรียนได้จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961) เปิดทำการสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 - อนุบาลปีที่ 3 รับนักเรียนทั้งชายและหญิง ผู้บริหารในปัจจุบันคือ คุณอรรณา สมสุข รุฑะ โยธิน

นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนอีกแห่งหนึ่งที่เคยเปิดทำการสอนแต่ในปัจจุบันได้เลิกกิจการไปแล้วก็คือ โรงเรียนประดิษฐ์วิทยา โรงเรียนนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นโรงเรียนคาทอลิกที่ดำเนินกิจการโดยมรวาสเป็นแห่งแรกในเขตวัดข้างศาลครูธ โรงเรียนได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2496 (ค.ศ. 1953) โดยมีนายประดิษฐ์ สฤทธอง เป็นผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการ นางนันทนา ทรรทรานนท์ เป็นครูใหญ่ เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในสมัยนั้น สถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ติดกับทางด้านหลังวัดข้างศาลครูธ ต่อมาในปีพ.ศ. 2497 (ค.ศ. 1954) ได้มีการปรับปรุงสร้างอาคารเรียนใหม่ เพื่อขยายชั้นเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับเพื่อขึ้นเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ก็ไม่สามารถรองรับนักเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เนื่องจากพื้นที่ของโรงเรียนมีจำกัด ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 (ค.ศ. 1994) ทางคณะผู้บริหารของโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนไม่อาจดำเนินกิจการสอนตามแนวโน้มนโยบายที่จะขยายการศึกษาภาคบังคับขึ้น ไปอีกได้เพราะพื้นที่ของโรงเรียนมีจำกัดมาก จึงได้ปิดกิจการของโรงเรียนลงและย้ายกิจการของโรงเรียนไปที่อื่น

รวมเวลาที่โรงเรียนประดิษฐ์วิทยาดังอยู่ในเขตวัดข้างศาลครูธเป็นเวลาประมาณ 40 ปี ปัจจุบันทางวัดข้างศาลครูธได้ซื้อตัวอาคารโรงเรียน และปรับปรุงอาคารเป็นศาลาสนามติสุข เพื่อใช้ภาวนาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับ และเป็นห้องประชุมสำหรับกลุ่มกิจการของวัด

จากโรงเรียนต่างๆที่เกิดขึ้นบริเวณชุมชนนับตั้งแต่โรงเรียนข้างศาลครูธคอนแวนต์เป็นต้นมานั้นจะเห็นได้ว่า โรงเรียนที่เกิดขึ้นภายหลังจากนั้นเป็นโรงเรียนที่เกิดจากการก่อตั้งของคนในชุมชนกุฎีจีนทั้งสิ้นนั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะ คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาแก่เด็ก และเยาวชนในระดับหนึ่ง คนในชุมชนกุฎีจีนนั้นก็ได้อาศัยโรงเรียนที่อยู่รอบๆบริเวณชุมชนเป็นแหล่งให้ความรู้ให้การศึกษาแก่เด็กๆ ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ที่ใกล้ชุมชน และประชาชนในพื้นที่รอบๆก็ได้มาใช้สถานศึกษาเหล่านี้ด้วยเช่นกัน

สำหรับประชาชนในชุมชนกุฎีจีนนี้ได้รับการศึกษาหลายระดับด้วยกัน เช่น ถ้าเป็นผู้สูงอายุก็จะได้รับการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในภาคบังคับในขณะนั้นเช่น ชั้นประถมปีที่ 4 ชั้นประถมปีที่ 6 แต่สำหรับในปัจจุบัน ระดับการศึกษาของคนภายในชุมชนได้สูงขึ้นอย่างน้อยก็จะได้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การเรียนหลังจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก็จะมีหลายประเภทด้วยกัน เช่น เรียนในระดับอาชีวศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย และ การศึกษานอกโรงเรียน สำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีมากขึ้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะผู้ที่มิมีฐานะทางสังคมภายในชุมชน จะจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย

แต่สำหรับการศึกษาภาษาโปรตุเกสนั้นในปัจจุบันไม่มีการเรียนการสอน อีกทั้งคนในชุมชนปัจจุบันไม่มีผู้ใดสามารถพูดและเขียนได้ ทำให้ภาษาโปรตุเกสซึ่งเคยเป็นภาษาของบรรพบุรุษของคนในชุมชนและ ทำชื่อเสียงให้กับชุมชนกุฎีจีนได้เลือนหายไปจากชุมชน

เศรษฐกิจและอาชีพ

การประกอบอาชีพของคนในชุมชนกุฎีจีนในอดีตนั้นมีความน่าสนใจอยู่มาก เป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลายชาวกุฎีจีนมีทั้งข้าราชการและพ่อค้าแม่ขาย แต่ส่วนใหญ่ผู้คนที่นี้จะเป็นพ่อค้าแม่ขายเสียเป็นส่วนใหญ่คงจะเห็นได้จากปากคลองกุฎีจีนเข้ามาก็จะพบโรงบั้งขนมฝรั่งสองราย เมื่อเดินลึกเข้ามาตามทางเดินก็จะพบร้านขายเครื่องน้ำแข็งและขนมขบเคี้ยวไล่ขวดโหลตั้งเป็นแถว เดินเข้ามาอีกเล็กน้อยก็จะพบร้านขายเครื่องน้ำแข็งและกล้วยบั้งอีก ร้านนี้จะมีเครื่องทำครัวขายด้วยเช่น หอม กระทียม กะปิ น้ำปลา และของแห้งบางอย่างด้วย เดินเข้ามาอีกก็จะพบโรงทำขนมขนาดใหญ่ ทำขนมสำเร็จรูปเช่น ข้าวเหนียวแก้ว มะพร้าวแก้ว กาละแม ขนมบ้าบิ่น และอื่นๆ เดินต่อไปก็จะพบเส้าหมูขนาดใหญ่ ซึ่งเลี้ยงแต่หมูเนื้อ เดินต่อไปก็จะพบโรงงานทำขนมขนาดย่อมอีก มีการขายส้มโอ และเปลือกส้มโอเชื่อม ข้าวเหนียวหน้าต่างๆ เช่น หน้ากุ้ง หน้าปลาแห้ง หน้าสังขยา ซึ่งมีการตั้งขายภายในบ้านและเดินเร่ขาย พอเดินออกมาจากตรอกมาริมแม่น้ำจะพบชาวประมงนำจืดอีกสามบ้านมีการจับปลาช่อนและกุ้งขายเป็นประจำ ซึ่งจะนำมาขายภายในหมู่บ้าน พอเดินอีกตรอกหนึ่งจะพบอวนขนาดใหญ่ขึงอยู่บนอากาศ 2 แห่ง ซึ่งขึงไว้สำหรับดักคั้งควาแม่ไก่ในเวลากลางคืน (ป.ปลา, 18 : 2540) เมื่อได้คั้งควาก็จะมีผู้รับไปขายอีกต่อหนึ่ง แต่บางส่วนก็ซื้อขายกันภายในหมู่บ้าน นอกจากนี้ที่ปากตรอกก็มีร้านขายขนมต่างๆอีกรวมทั้งร้านกล้วยบั้ง กล้วยเผา และขายเหล้าโรง (28 ดีกรี) ซึ่งจะเป็นที่พบปะสังสรรค์กันของผู้ใหญ่ในสมัยก่อน

แต่เมื่อกาลเวลาได้เปลี่ยนแปลงไปก็มีหลายสิ่งหลายอย่างได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน สำหรับในปัจจุบันอาชีพหลายอาชีพได้สูญหายหรือเลิกทำไปหลายอาชีพด้วยกัน เช่น การทำขนมสำเร็จรูป การประมงน้ำจืด การจับค้างความแม่ไก่ คงเหลือแต่การทำขนมฝรั่งกุฎีจีนเท่านั้นที่ยังมีผู้ทำและสืบทอดกิจการมาจนถึงปัจจุบัน และเป็นขนมที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นหน้าเป็นตาของชุมชนกุฎีจีนอีกด้วย นอกนั้นคนในชุมชนก็จะประกอบอาชีพต่างๆไป เช่นรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน พนักงานตามห้างร้านต่างๆ โดยคนในชุมชนจะออกเดินทางไปทำงานช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 5.00 - 7.30 น. และกลับมาถึงชุมชนตั้งแต่เวลาประมาณ 17.00 - 21.00 น. แต่คนในชุมชนส่วนใหญ่ก็จะประกอบอาชีพรับจ้าง และค้าขายมากที่สุดเหมือนเช่นในอดีต

ภายในชุมชนจะพบร้านขายของชำจำนวน 4 ร้าน นอกนั้นจะเป็น ร้านอาหารเล็กๆ แผงลอยขายอาหารต่างๆ บริเวณที่คนในชุมชนจะนำรถเข็นมาขายอาหารอยู่เสมอมียี่สิบกว่าร้านด้วยกันได้แก่ บริเวณท่าเรือข้ามฟากกุฎีจีนจะมีรถขายอาหารประมาณ 3 ราย และขายอาหารภายในชุมชนอีก 1 ร้าน ซึ่งจะทำการขายของทุกวัน บริเวณต่อมาก็คือหลังโรงเรียนช่างศาตร์ศึกษาใกล้กับที่จอดรถ ของที่ขายส่วนใหญ่มักจะเป็นของทางเล่นเช่น ลูกขี้หนอก ข้าวโพดปิ้ง แต่ก็มีบ้างที่ขายอาหารพวกก๊วยเตี๋ยว และข้าวแกง อาหารตามสั่ง อาหารรถเข็นเหล่านี้จะขายในช่วงเวลาก่อนโรงเรียนช่างศาตร์ศึกษาเข้าในช่วงเวลาเช้า และช่วงโรงเรียนช่างศาตร์ศึกษาเลิกในช่วงบ่ายในวันที่โรงเรียนเปิดเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีร้านขายอาหารเพิ่มเติมได้แก่ ก๊วยเตี๋ยว ข้าวราดแกง ปาท่องโก๋ น้ำเต้าหู้ ประมาณ 5-6 ร้านในวันอาทิตย์ ในช่วงเวลาดังกล่าวตั้งแต่ 7.00 - 10.30 น. บริเวณข้างวัดช่างศาตร์ ในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่คนภายในชุมชน และภายนอกชุมชนจะเดินทางมาร่วมพิธีมิชชาสาย ในช่วงเวลา 8.30 - 9.30 น. ซึ่งคนส่วนใหญ่จะยังไม่ได้รับประทานอาหารเช้า ก็จะมาหาอาหารและนั่งรับประทานบริเวณหน้าวัดในช่วงเวลาดังกล่าว

กลุ่มต่างๆในชุมชน

กลุ่มต่างๆในชุมชนนั้นสามารถพบเห็นได้หลากหลายตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งมีบางกลุ่มที่ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน บางกลุ่มก็ได้เลิกกันไป แต่ส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญ และทำงานร่วมกับทางวัดช่างศาตร์เสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มต่างๆดังต่อไปนี้

1. กลุ่มวงดนตรีนันทสังคีต

คุณนันท ทรพรานนท์ เป็นผู้ริเริ่มที่จะก่อตั้งวงดนตรีนันทสังคีต ในสมัยคุณพ่อเป็นเจ้าอาวาส โดยคุณนันทได้ร่วมกับเพื่อนๆ คือ คุณประยูร เกษมมิลิตินจินดา และคุณจารัต สุวคนธ์ มาช่วยหัดซ้อมให้กับลูกหลานและพรรคพวกที่สนใจในการครครตรี โดยนัดฝึกซ้อมกันที่ชั้นล่างบ้านพักพระสงฆ์ในปัจจุบัน วงนันทสังคีตเป็นวงดนตรีที่น่าความภูมิใจ และชื่อเสียงมาสู่วัดขวางคาครุส และชุมชนกุฎีจีนเป็นอย่างยิ่งในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้เล่นทุกคนเป็นคนในชุมชนกุฎีจีนทั้งสิ้น อีกทั้งทุกคนมีฝีมือในการเล่นดนตรี และได้ออกแสดงงานสำคัญๆหลายครั้งด้วยกัน งานฉลองวัด งานฉลองสุวรรณบรรพชาสมโภชของคุณพ่ออุเอะโมะ กิ้น คาครุส ในปีพ.ศ. 2481 และยังได้เล่นกระจายเสียงทางสถานีวิทยุคลื่นสั้นที่สถานีพญาไทเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ.2483 และในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2483 ในงานฉลองรัฐธรรมนูญที่พระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งวงดนตรีนันทสังคีตนี้ยังได้รับความสนใจจากพระเจนดุริยางค์ปรมาจารย์ทางดนตรียังให้ความสนใจ และได้มาช่วยปรับเพลงให้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2483

สำหรับในปัจจุบัน วงดนตรีนันทสังคีตได้ขยับเลิกไปโดยปริยายเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 และเมื่อสิ้นสุดสงคราม วงดนตรีก็มิได้รับการฟื้นฟูมาอีก (มาริษา เกสรกุล, 2540 : 101)

2. คณะกรรมการชุมชน

คณะกรรมการชุมชนได้เริ่มก่อตั้งในปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) โดยทางเจ้าหน้าที่จากสำนักเขตธนบุรี ได้เข้ามาพบคุณพ่อเจ้าอาวาสในขณะนั้นซึ่งได้แก่ คุณพ่อศวง สุระสรวงศ์โดยขอความร่วมมือจากคุณพ่อให้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนกุฎีจีน เพื่อเป็นตัวแทนชาวบ้านในการรับรู้ระเบียบการทางราชการ และเป็นตัวแทนของทางการ ที่จะช่วยพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของหมู่บ้านให้ดีขึ้น ทำให้ในเวลาต่อมาจึงมีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนกุฎีจีนขึ้นเป็นครั้งแรก มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

การเลือกตั้งนั้นดำเนินการ โดยทางเขตจะเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งคือจะมีการตีประกาศในชุมชนเพื่อรับสมัครผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการชุมชน จากนั้นก็ดำเนินการเลือกตั้งโดยให้คนในชุมชนเป็นผู้ลงคะแนนเสียง แต่ถ้ามีผู้สมัครเพียงคนเดียวก็จะใช้วิธีลงคะแนนเสียงรับรอง โดยในแต่ละชุมชนจะมีคณะกรรมการชุมชนจำนวนกี่คนนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับขนาดของชุมชนและประชากร โดยมีหลักการกำหนดดังนี้

1. ชุมชนขนาดเล็ก จะมีจำนวนกรรมการชุมชนได้ชุมชนละ 8 - 12 คน
2. ชุมชนขนาดกลาง จะมีจำนวนกรรมการชุมชนได้ชุมชนละ 15 คน
3. ชุมชนขนาดใหญ่ จะมีจำนวนกรรมการชุมชนได้ชุมชนละ 15 คน

สำหรับชุมชนภูฏินั้นเป็นชุมชนที่ทางเขตนบุรีได้กำหนดให้เป็นชุมชนขนาดกลางจึงมีจำนวนกรรมการชุมชนได้ชุมชนละ 15 คน สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกเป็นประธานกรรมการชุมชนภูฏินั้นเป็นคนแรกก็คือ คุณมงคล บุญเต็ม และทางคุณพ่อเจ้าอาวาสก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนให้เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการสภาอภิปาล เพื่อที่จะได้ร่วมกันพัฒนาวัดและหมู่บ้าน ประธานกรรมการชุมชนในปัจจุบันก็คือ คุณ สมชาติ นิ่มเสมอ

กรรมการชุมชนเดิมมีที่ทำการอยู่บนชั้น 2 ของศาลาศานติสุข แต่ในปัจจุบันได้โยกย้ายไปอยู่ที่บริเวณสวนหย่อมของชุมชนบริเวณด้านหลังวัดทางคาครุส โดยสร้างเป็นอาคารชั่วคราวชั้นเดียว อันเนื่องจากทางวัดได้ขอพื้นที่เดิมในกิจการของทางวัด

ลักษณะการทำงานของคณะกรรมการชุมชนภูฏินั้น จะเป็นลักษณะการเรียกประชุมกันทุกเดือนๆละ 1 ครั้งโดยใช้ที่ทำการชุมชนเป็นสถานที่ประชุม คณะกรรมการชุมชนจะมีหน้าที่หลักในการประสานงานกับทางเขต สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อช่วยในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นคณะกรรมการชุมชนจึงได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี และได้มีการจัดกิจกรรมไปแล้วบ้าง โดยมีการดำเนินการวางแผนการกำจัดขยะภายในชุมชนซึ่งเดิมไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดเข้ามาทำหน้าที่เก็บขยะ จึงได้ขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนได้ช่วยกันดูแลความสะอาดทั้งภายในบริเวณบ้านของตนเอง และบริเวณภายนอกโดยรอบของบ้าน อีกทั้งมีการจัดหาถังขยะมาวางตามจุดต่างๆ การแยกประเภทขยะ และทำการประชาสัมพันธ์โดยการใช้เสียงตามสายให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด มีการรณรงค์ให้แต่ละบ้านมีการจัดแต่งบริเวณบ้านให้เหมาะแก่การอยู่อาศัย โดยการปลูกต้นไม้เพื่อความสวยงาม อีกทั้งทางกรรมการชุมชนยังได้รับความร่วมมือจากสำนักงานเขตนบุรี โดยฝ่ายรักษาความสะอาดจากทางเขตได้เข้ามาทำการเก็บขยะอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง

นอกจากนี้ทางกรรมการชุมชนได้ประสานงานกับทางเขตนบุรี โดยขอวัสดุเพื่อทำการซ่อมแนวทางเท้าภายในชุมชนที่ชำรุดเนื่องจาก การถูกน้ำที่ล้นจากแนวเขื่อนกั้นทะเลทางเดินเท้าในชุมชนและยังได้ดำเนินการทำทางและขุดลอกทางระบายน้ำในชุมชนเพื่อที่จะได้ระบายน้ำได้สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยมีการนำคันพูทธรักษามาปลูกตามแนวทางระบายน้ำเพื่อป้องกันตลิ่งพังเพราะถูกน้ำกัดเซาะ และทดลองนำเอาปลาหางนกยูงมาปล่อยในทางระบายน้ำเพื่อช่วยกำจัดลูกน้ำและสัตว์น้ำที่เป็นพาหะนำโรคต่างๆมาสู่ประชาชนในชุมชน

ในโครงการที่ทางชุมชนได้ดำเนินการไปแล้วนั้นได้มีโครงการที่ช่วยเหลือ และป้องกันอุบัติเหตุภายในชุมชน โดยเฉพาะเรื่องไฟไหม้ จึงได้มีการติดตั้งอุปกรณ์การดับเพลิง เช่นเครื่องดับเพลิงประเภทต่างๆติดตั้งไว้ตามจุดต่างๆภายในชุมชน และดำเนินการขอติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะภายในชุมชนให้มีเพิ่มมากขึ้น และมีการจัดขามรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินภายในชุมชนขึ้นอีกด้วย

3. สถานอนามัยทางศาสนา

สถานอนามัยทางศาสนาจะเป็นกลุ่มคนภายในชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้ามาทำหน้าที่คอยช่วยเหลือดูแล และการจัดเตรียมกิจกรรมต่างๆที่ทางวัดได้จัดขึ้น โดยทำการคัดเลือกจากผู้ใหญ่ภายในชุมชนเข้ามาดำรงตำแหน่งต่างๆภายในสถานอนามัย มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งครั้งละ 5 ปี ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่จะต้องเป็นผู้ที่มีเวลาว่างพอที่จะเสียสละเวลาในการทำกิจกรรมให้กับทางวัดได้ นอกจากนี้สถานอนามัยยังทำหน้าที่คอยดูแลและให้ความช่วยเหลือกับทางกลุ่มเยาวชนอีกด้วย

4. กลุ่มผู้สูงอายุ

กลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่ทางวัดได้ริเริ่มให้จัดตั้งขึ้นเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้มีการพบปะสังสรรค์กันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมทางศาสนา หรือการสวดภาวนา การเดินทางท่องเที่ยว การร่วมกิจกรรมทางสาธารณสุข การร่วมกันรับประทานอาหาร หรือการเชิญวิทยากรมาพูดให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น

5. กลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียน ภูเก็ต

กลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียน ภูเก็ตนั้น เป็นกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อทำการจัดการออมทรัพย์ และจะได้รับเงินปันผลจากสหกรณ์ทุกปี อีกทั้งยังได้ช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาทางการเงิน ได้มีสิทธิที่จะขืมเงินโดยเสียดอกเบี้ยต่ำกว่าปกติ แต่ผู้ที่จะมีสิทธิขืมเงินได้นั้น จะต้องเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์โดยทำการฝากเงินเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 6 เดือนเสียก่อน จึงสามารถมีสิทธิที่จะขืมเงินจากกลุ่ม และในแต่ละปีนั้นก็จะมีการจัดประชุมใหญ่ประจำปี และร่วมพบปะสังสรรค์ รับประทานอาหารกัน

6. กลุ่มเยาวชนวัดฆางตาครู้ธ

เป็นการรวมกลุ่มของเด็กๆภายในชุมชนเป็นกลุ่มเยาวชนเพื่อทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับทางวัด ชุมชน เยาวชนคาทอลิกอื่นๆ และกับสังคมไทย สำหรับเยาวชนวัดฆางตาครู้ธมีจิตตศรัทธาของวัดฆางตาครู้ธและสภาอภิปาลเป็นผู้ที่ทำการดูแลกลุ่มเยาวชนมีจุดมุ่งหมายให้เยาวชนดำเนินชีวิตไปในทางที่ดี โดยจะมีการเลือกตั้งคณะทำงานหลักเพื่อการประสานงานกับทางวัดจะมีวาระในการดำรงตำแหน่งครั้งละ 2 ปี การดำเนินการเลือกตั้งจะเป็นการดำเนินการกันเองภายในกลุ่มเยาวชน ซึ่งจะเลือกประธานกลุ่มเยาวชนก่อนแล้วจึงค่อยดำเนินการเลือกตั้งตำแหน่งต่างๆต่อไป

กลุ่มเยาวชนจะมีการแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมให้ได้เป็นระบบ ระเบียบ สำหรับกลุ่มที่จะต้องทำหน้าที่อยู่เสมอก็คือ กลุ่มนักขับ หรือจะเรียกอีกอย่างว่า นักขับร้อง ซึ่งกลุ่มนักขับนี้ จะอยู่ในงานของเยาวชนที่เกี่ยวกับทางด้านพิธีกรรม สำหรับในฝ่ายต่างๆก็จะมีมารับผิดชอบกันทำกิจกรรมในด้านอื่นๆเช่น กีฬา และสันทนาการ

7. กลุ่มพระมารดาแห่งลูกเขาคาร์แมธ วัดฆางตาครู้ธ หรือกลุ่มพลมารี

กลุ่มพลมารีวัดฆางตาครู้ธ ได้เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2499 (ค.ศ. 1956) โดยทางศูนย์กลางคณะพลมารีที่นครดับลินได้ส่ง ซิสเตอร์ โจน ลินซ์ (Sr. Joan Lynch) ซึ่งเป็นผู้แทนเลอีโอ มาเผยแผ่ภารกิจคณะในประเทศไทยไปตามมิสซังต่างๆโดยท่านได้สำรวจและจัดตั้งกลุ่มทำงานของคณะพลมารีขึ้นจนเป็นปีกแผ่นรวมทั้งที่วัดฆางตาครู้ธด้วย

ปัจจุบันกลุ่มพลมารีในประเทศไทย มีสภาสูงสุดคือ เชนาคูส ศูนย์กลางตั้งอยู่ที่วัด เชนด์หลุยส์ กรุงเทพฯ ส่วนการปกครองรองลงมาคือ กอมิเซียม กูเรีย และเปรสเลียม

สำหรับเปรสเลียมพระมารดาแห่งภูเขาการ์เมลได้รับการสนับสนุน และจัดตั้งโดยคุณ พ่ออันเดร ลอ อังซวรัตน์ ซึ่งมีความสนใจและรู้จักคณะพลมารี เมื่อได้รับการเชิญจากตัวแทน คณะพลมารีให้จัดตั้งเปรสเลียม คุณพ่ออันเดร ลอ อ.โจน ลินซ์ และภรรยาอาศัยหลายท่านได้ ร่วมมือจัดตั้งเปรสเลียมขึ้นมา

สมาชิกของพลมารีจะแบ่งเป็น 2 ประเภทหลักๆคือ

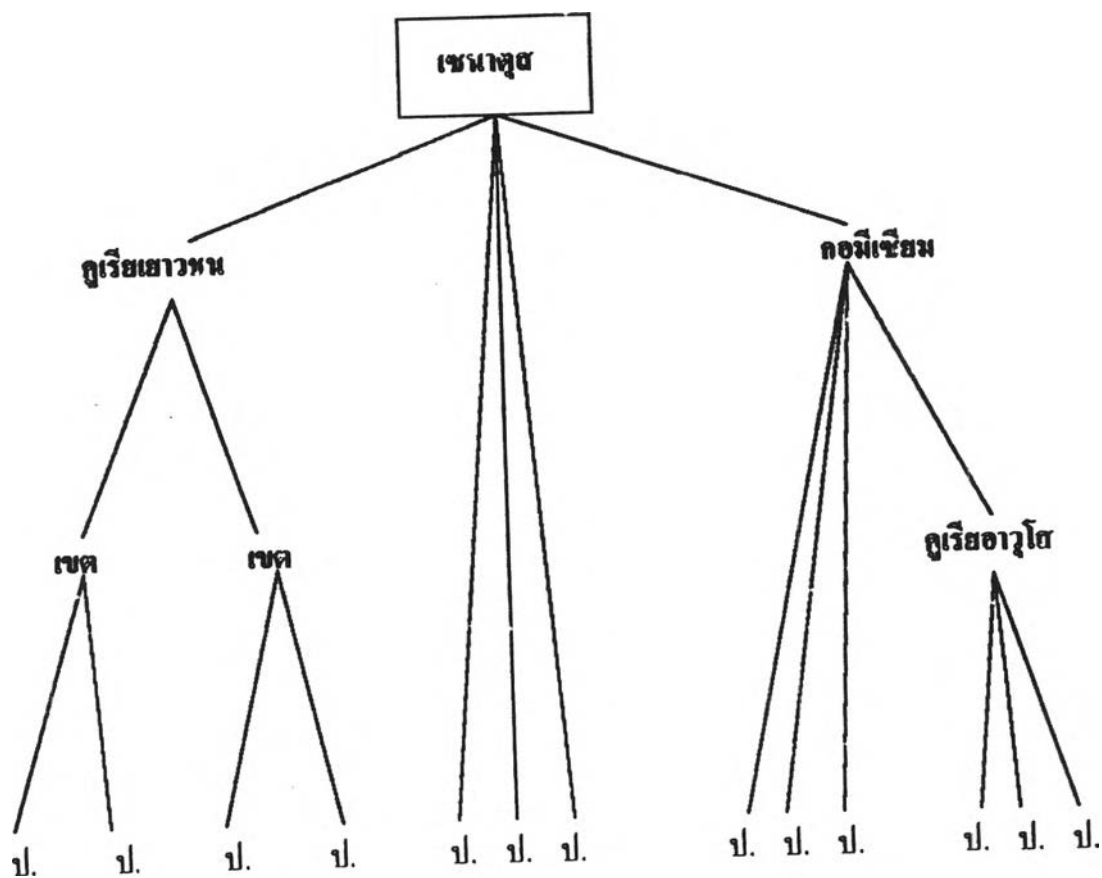
1. สมาชิกประจำการ ซึ่งในปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 16 คน เป็นสมาชิกประจำ การระดับอาวุโสคือ มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป หน้าที่หลักจะต้องทำหน้าที่หลักที่ได้รับการรับรอง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และในระดับเยาวชนคือ มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จะต้องทำหน้าที่ที่ได้รับการมอบ หมายสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

2. สมาชิกสนับสนุน จะเป็นสมาชิกในระดับอาวุโส และระดับเยาวชนเช่นกัน แต่ไม่จํา ต้องทำหน้าที่หลักมากเทียบเท่ากับสมาชิกประจำการคือ มีหน้าที่สวดบทภาวนาของคณะพลมารี พร้อมลูกประจำวันละ 1 สาย

กลุ่มต่างๆภายในชุมชนกุฎีจีนเท่าที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา นั้นมีลักษณะที่เป็นกลุ่มชัดเจน ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น โดยกลุ่มต่างๆที่ได้กล่าวมานี้ทั้งหมดจะทำหน้าที่ประสานงานกันเพื่อ ทำกิจกรรมต่างๆภายในชุมชนและวัดซางตาครู้ส แต่สำหรับตัวผู้วิจัยเองได้ทำการศึกษาเพียงเรื่อง กลุ่มเยาวชนของวัดซางตาครู้สอย่างเฉยเท่านั้น โดยจะกล่าวถึงกลุ่มเยาวชนอย่างละเอียดในบท ต่อไป

โครงสร้างของทอมารีประเทศไทย

* ป. คือ เปรชิดีแยม